

Time upon Time: Arnold Bake in Bengal

Een expositie van opnames en beeldmateriaal, gemaakt en samengesteld door The Travelling Archive

7-15 maart 2016. Nandan gallery, Kala Bhavan, Visva Bharati, Santiniketan (woensdag en donderdag gesloten).

Waar komt muziek vandaan, en waarheen is het onderweg? Deze vraag staat centraal in het werk van Moushumi Bhowmik en Sukanta Majumdar, het team achter The Travelling Archive. Het is een vraag waaraan we het antwoord altijd schuldig blijven, omdat muziek, zoals geluidsgolven weerkaatsen in de ruimte, verandert, evolueert, versterkt wordt, of verstilt met iedere luisterervaring. Desalniettemin is de vraag naar het komen en gaan van muziek een belangrijke. In hun reis door de ruimte kunnen muziek en geluid plaatsen aan elkaar verbinden en nieuwe ruimtelijke relaties scheppen; ze kunnen generaties overspannen en daardoor het verleden en het heden in elkaar over laten lopen. De religieuze kirtan, een eeuwenoude vorm van godsdienstige muziek van de lagere kasten uit Bengal, vond bijvoorbeeld zijn weg naar de radio, waardoor de muziek een brug werd tussen stad en platteland, rijk en arm, het verleden en de moderne tijd.

Vaak zijn deze verbanden zo complex dat willekeur het enige zinvolle antwoord lijkt op de vraag waar ze vandaan komen. Dat ik, bijna 100 jaar na Bake's eerste reis naar India, als vertaler, schrijver, en Nederlander deel ben van dit project had ik een jaar geleden ook niet aan zien komen; maar nu het tot voleinding is gekomen passen de puzzelstukjes te mooi om nog van een toevalligheid te spreken. Het lezen van Bake's brieven, de inkijkjes in zijn belevingswereld, en de bezoeken aan de plaatsen waar hij woonde, werkte, en leefde hebben, door muziek, woord, en beeld, lijntjes getrokken tussen mijn wereld en de zijne, dwars door de geschiedenis. Om dit soort verbanden draait *Time upon Time: Arnold Bake in Bengal*.

In het begin van de 20^e eeuw, toen etnomusicologie als discipline nog in de kinderschoenen stond, vetrok Arnold Bake (1899-1963) naar toenmalig British India. Nadat hij in Leiden en Utrecht Sanskriet en Indologie gestudeerd had onder respectievelijk Jean Philipe Vogel en Willem Caland deed hij zijn doctoraalonderzoek over Damodar Misra's *Sangitadarpana* in Santiniketan, een universiteit en wetenschappelijk onderzoeksinstituut opgericht door gevierd dichter, schrijver, en visionair Rabindranath Tagore. Naast het werk voor zijn doctoraal was Bake ook geïnteresseerd in lokale vormen van volksmuziek, zoals de traditie van de bauls in Bengal, en het eerder genoemde Kirtan. Daarnaast werkte Bake ook nauw samen met Tagore en hielp hem onder andere bij het verzamelen en catalogiseren van zijn liederen en gedichten.

Bake's diepgaande interesse in de volksmuziek van Bengalen, vandaag de dag opgedeeld in West-Bengal in India en Bangladesh maar in zijn tijd nog een eenheid, leidde uiteindelijk tot een grote collectie aan opnames, foto's, film, en notities van en over de muziek die hij observeerde tijdens zijn verblijf in het gebied. Dit maakt Bake, en met hem zijn werk, tot een buitengewoon rijke schat aan materiaal voor The Travelling Archive. Net als Bake vroeger, is The Travelling Archive steeds op zoek naar muziek in de marges van de samenleving die, hoewel soms met uitsterven bedreigd, hier en daar, heden, verleden, en toekomst met elkaar doen versmelten.

Natuurlijk was Bake, als Nederlander, een buitenstaander; een belangrijk gegeven wat ook zijn perspectief gekleurd heeft. Tijdens zijn verblijf in British India onderhield Bake een uitgebreide correspondentie met het thuisfront. Deze brieven bevatten vaak scherpe observaties en commentaar op de omgeving waar hij verbleef, de cultuur en gebruiken, en de personen waarmee hij optrekt. Op deze

manier is wat Bake heeft achtergelaten niet slechts een verzameling archiefmateriaal, maar een totale momentopname van de indruk die de tijd en plaats waar hij verbleef achterlieten op een nieuwsgierige Nederlander. Hierdoor is, mede door de betrokkenheid van ondergetekende, de expositie ook een poging om de connecties tussen Oost en West in een historische context te ontrafelen. Wat zag Bake, als product van het koloniale tijdperk, en wat zie ik nu, door mijn Westerse, post-moderne bril?

Time upon Time is daarom meer dan een presentatie van Bake's archiefmateriaal. Het is een poging het concept van archiveren onder de loep te leggen, en te kijken hoe een archief zijn weg baant door tijd en ruimte. The Travelling Archive is hiervoor, met ondersteuning van het IFA Archival and Museum Fellowship en een Scaliger Fellowship van de Universiteit Leiden, op zoek gegaan naar de oorsprong van Bake's opnames en nieuwe opnames gemaakt op plaatsen waar hij geweest is. Op deze manier stapelt archief zich op archief, heden zich op verleden, en wordt de blik gericht op de toekomst van verzamelen, archiveren, en interpreteren.

Time upon Time is bedoeld als een klankbord en een interactieve ervaring van een 'work in progress'. Deze zin van progressie brengt de expositie tot uiting door de aanwezigheid van opnameapparatuur in de expositieruimte. Bezoekers worden uitgenodigd om hun eigen muziek, beelden, en verhalen te delen en zo onderdeel te worden van een levend archief.

Jan-Sijmen Zwarts

Vertaler/schrijver in samenwerking met The Travelling Archive